

**PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII DLA GMINY PIECKI
NA LATA 2023-2026**

Piecki - marzec 2023 r.

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie.....	str. 3
II. Podstawy prawne	str. 4
III. Opis problematyki uzależnień oraz przemocy w rodzinie.....	str. 4
IV. Cel główny, cele szczegółowe oraz zadania.....	str. 9
V. Realizacja Programu.....	str.14
1. Formy realizacji	
2. Zasoby i realizatorzy zadań	
3. Adresaci	
4. Okres realizacji	
5. Monitoring, ewaluacja i prawozdawczość	
VI. Finansowanie realizacji zadań	str.16
VII. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	str.16

I WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 4¹ ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społecznej osób uzależnionych od alkoholu. Zadania te obejmują:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom osób uzależnionych pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszaniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy z 1982 r. oraz występowanie przed sadami w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.) do zadań własnych gminy należy także przeciwdziałanie narkomanii.

Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469) w art. 2 wprowadziła zmiany do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Art. 4¹ ust. 2 otrzymał brzmienie: „Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci uchwalanego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych, która uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.” Nowelizacja z 2021 r. wprowadziła także możliwość sporządzania programu na okres nie dłuższy niż 4 lata.

II PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Realizacja Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Piecki na lata 2023-2026 (zwanego dalej „Programem”) będzie się odbywała z uwzględnieniem następujących aktów prawnych:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;

3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
5. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
6. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej;
7. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym;
8. Ustawa z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
9. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
10. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
11. Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych;
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025;
13. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 listopada 2021 r. w sprawie programu pilotażowego oddziaływań terapeutycznych skierowanych do dzieci i młodzieży problemowo korzystających z nowych technologii cyfrowych oraz ich rodzin;
14. Uchwała Nr LVIII/348/23 z Rady Gminy Piecki z dnia 24 lutego 2023 r. w sprawie przyjęcia gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Piecki na lata 2023-2027.

III OPIS PROBLEMATYKI UZALEŻNIEŃ ORAZ PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE PIECKI

Sytuację w gminie w zakresie problematyki uzależnień oraz przemocy w rodzinie charakteryzują przedstawione niżej, odnoszące się do zakresu Programu, dane statystyczne oraz oceny i opinie wynikające z badań ankietowych przeprowadzonych w procesie opracowywania Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Piecki na lata 2023-2027 (przyjętej przez Radę Gminy w dniu 24.02.2023r.).

Pomoc społeczna:

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ulegała wahaniom. W 2021 roku z różnych form pomocy społecznej skorzystały 554 rodziny, czyli 2,2 % więcej niż w roku 2020, ale mniej o 9,9 % niż w roku 2019. Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysiąc mieszkańców (wskaźnik deprivacji lokalnej) wynosiła:

- w 2019 r. - 9,26 %,
- w 2020 r. - 9,45 %,
- w 2021 r. - 8,95 %.

W latach 2019-2021 wśród osób objętych pomocą społeczną zmniejszył się odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy z 290 w 2019 r. do 226 w 2021 r. (spadek o 22,1 %). W grupie klientów pomocy społecznej osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią jedynie niewielki odsetek.

Najczęstszy powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w gminie w 2021 r. stanowiła długotrwała lub ciężka choroba (348 rodzin). Na drugim miejscu była niepełnosprawność (220 rodzin), a następnie ubóstwo (199 rodzin), bezrobocie (162 rodziny) i alkoholizm (68 rodzin).

W 2021 r. z pomocy społecznej udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pieckach z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 68 rodzin. Alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia znajdował się na 5 miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc. Na przestrzeni ostatnich 3 lat sytuacja ta była podobna:

- 2019 r. – 68 rodzin,
- 2020 r. - 52 rodziny,
- 2021 r. - 68 rodzin.

W przypadku problemu narkomanii liczba rodzin objętych pomocą społeczną z tego powodu wzrosła w 2021 r. W latach 2019-2021 wynosiła:

- w 2019 r. - 3,
- w 2020 r. - 2,
- w 2021 r. - 9.

Z powodu przemocy w rodzinie pomocą społeczną objętych było:

- w 2019 r. - 13 rodzin,
- w 2020 r. - 17 rodzin,
- w 2021 r. - 16 rodzin.

Uzależnienia:

W 2021 r. w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym dla osób uzależnionych i członków ich rodzin oraz osób dotkniętych przemocą domową udzielono porad:

- w 2019 r. - 30 osobom uzależnionym (17 rodzin),
- w 2020 r. - 49 osobom uzależnionym (75 rodzin)
- w 2021 r. - 41 osobom uzależnionym (3 rodziny).

W latach 2019-2021 były realizowane programy profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży z zakresu profilaktyki uniwersalnej, w których uczestniczyło:

- w 2019 r. - 92 uczniów oraz 39 rodziców i 7 nauczycieli/wychowawców,
- w 2020 r. - 210 uczniów i 6 nauczycieli/wychowawców,
- w 2021 r. - 28 uczniów i 6 rodziców.

Programy z zakresu profilaktyki selektywnej nie były realizowane w 2019 r. i 2021 r. W programie przeprowadzonym w 2020 r. uczestniczyło 16 uczniów i 1 nauczyciel.

Przemoc w rodzinie:

Liczba interwencji domowych podjętych przez funkcjonariuszy Policji:

- 2019 r. - 127,
- 2020 r. - 125,
- 2021 r. - 103.

Liczba rodzin, w których wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”:

- 2019 r. - 13,
- 2020 r. - 19,
- 2021 r. - 18.

W związku z postępowaniami w ramach „Niebieskiej Karty” w 2021 r. złożono 2 zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa znęcania się fizycznego i psychicznego nad członkami rodzin. Złożono też do sądu rodzinnego 2 wnioski o potrzebie ingerencji w sposób sprawowania władzy rodzicielskiej.

W Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym udzielono porad:

- w 2019 r. - 52 osobom doświadczającym przemocy i 2 osobom stosującym przemoc,
- w 2020 r. - 47 osobom doświadczającym przemocy i 5 osobom stosującym przemoc,
- w 2021 r. - 54 osobom doświadczającym przemocy i 2 osobom stosującym przemoc.

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- 1) liczba osób, z którymi przeprowadzono rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego:
 - w 2019 r. - 25,
 - w 2020 r. - 28,
 - w 2021 r. - 20;
- 2) liczba osób, w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu:
 - w 2019 r. - 8,
 - w 2020 r. - 8,

- w 2021 r. - 9;
- 3) liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do leczenia odwykowego:
 - w 2019 r. – 2,
 - w 2020 r. – 4,
 - w 2021 r. - 7.

Rynek napojów alkoholowych w gminie Piecki:

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Piecki:

- 2019 r. - 52 (w tym 32 lokale gastronomiczne),
- 2020 r. - 64 (w tym 41 lokali gastronomicznych),
- 2021 r. - 48 (w tym 28 lokali gastronomicznych).

Na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Piecki przypadało:

- 146 osób w 2019 r.
- 114 osób w 2020 r.
- 151 osób w 2021 r.

Wartość alkoholu sprzedanego w gminie wynosiła:

- w 2019 r. - 9 160 000,80 zł,
- w 2020 r. - 10 234 599,52 zł,
- w 2021 r. - 10 557 563,33 zł.

Skalę zjawiska uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Piecki przedstawiają także wyniki badań ankietowych przeprowadzonych dla potrzeb opracowania gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2023-2027 (przyjętej przez Radę Gminy 24.02.2023 r.).

1. Według dorosłych respondentów badań:

- 1) głównym problemem społecznym gminy Piecki jest bezrobocie (53% wskazań), a następnie uzależnienia wśród dorosłych mieszkańców (42% wskazań); na dalszych miejscach znalazły się uzależnienia wśród dzieci i młodzieży (6 miejsce, 18 % wskazań) i przemoc w rodzinie (9 miejsce, 7 % wskazań);
- 2) największym problemem społecznym dotyczącym dzieci i młodzieży są uzależnienia behawioralne (65 % wskazań), zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (46 %), agresja i przemoc (39 %) i sięganie po substancje uzależniające (38 %), a co ósmy badany wskazywał na cyberprzemoc;
- 3) za najczęstszą przyczynę negatywnych zjawisk dotyczących dzieci młodzieży wskazano brak miejsca spotkań (55 %), ograniczony dostęp do wsparcia specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego) (29 %) oraz brak animatorów kultury i instruktorów sportu (28 %);
- 4) ofertę pomocową w celu odpowiedniego i kompleksowego wsparcia rodzin należy w gminie skierować na poszerzenie działań z zakresu alternatywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży (66 %) oraz rodzin z dziećmi (40 %); 28 % wskazań dotyczyło profilaktyki uzależnień i przemocy wśród dzieci i młodzieży oraz zapewnienia specjalistycznej pomocy (27%);
- 5) do najpowszechniejszych pozytywnych działań z zakresu wsparcia rodzin w gminie należy zapewnienie opieki przedszkolnej i opieki nad dziećmi do lat 3, zaś jako niską i bardzo niską dostępność uznano działania mające na celu zagospodarowanie czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży (42%) oraz organizację zajęć wzmacniających kompetencje wychowawcze rodziców (39 %);
- 6) istotnym problemem (według 63% ankietowanych) są zaburzenia behawioralne wśród dzieci i młodzieży (korzystanie z urządzeń elektronicznych, zaburzenia odżywiania,

- hazard, zakupoholizm), zaś wśród dorosłych uzależnienie od substancji psychoaktywnych (44% wskazań);
- 7) mieszkańcy gminy najczęściej nadużywają alkoholu (48 % wskazań);
 - 8) najważniejszymi działaniami, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin są zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (65%), profilaktyka dzieci i młodzieży szkolnej (48%) oraz zorganizowanie pomocy psychologiczno-terapeutycznej (47%);
 - 9) w gminie istnieje problem przemocy w rodzinie (67%);
 - 10) najskuteczniejszymi działaniami pomocowymi wobec ofiar przemocy domowej są izolowanie ofiar od osób stosujących przemoc (60% wskazań), tworzenie mieszkań chronionych (41%) oraz zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego i terapeutycznego (39%), a następnie tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy ofiarom przemocy (33%);
 - 11) najlepsze efekty działań profilaktycznych w zakresie zapobiegania przemocy w rodzinie przyniosą warsztaty profilaktyczne dla dzieci i dorosłych (po 65%), organizowanie festynów, imprez i pikników profilaktycznych (3%) oraz udostępnianie informacji w mediach społecznościowych (26%);
 - 12) na terenie gminy oferta działań pomocowych w zakresie problematyki uzależnień i przemocy powinna być poszerzona o placówkę wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (45%) oraz utworzenie Domu Dziennego Pobytu/Klubu Seniora; powinna też być rozszerzona oferta Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

2. Według uczniów szkół podstawowych:

- 1) głównym problemem dotyczącym dzieci i młodzieży jest sięganie przez nie po papierosy i e-papierosy (42% wskazań), a następnie nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych oraz przemoc rówieśnicza (po 25 %) i cyberprzemoc (20%);
- 2) najczęstszą formą spędzania czasu wolnego jest słuchanie muzyki (67%), korzystanie z Internetu/telefonu (62%) i gra w gry komputerowe (54%);

Uzależnienia behawioralne

Wobec braku danych odnoszących się do uzależnień behawioralnych na poziomie gminy uwzględnione zostały informacje z raportów z badań przeprowadzonych na poziomie ogólnopolskim:

1. Według badań przeprowadzonych przez Centrum Badań Opinii Społecznej pn. „Oszacowanie rozpowszechniania oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2020”:

- **hazard** - uprawia go 37,1 % Polaków powyżej 15. roku życia (czyli o prawie 3 % więcej niż wynikało z badań z 2015 r.); Polacy najczęściej grają w gry Totalizatora Sportowego (27,4%0, zdrapki (16,3%), loterie lub konkursy SMS-owe (6,3%). Spośród wszystkich grających 32,8% gra bez ryzyka powstania problemów, a 2,7% charakteryzuje się niskim poziomem uzależnienia; liczba Polaków w wieku 15+ uprawiających patologiczny hazard spadła w stosunku do 2015 r. o blisko 20%;

- **Internet** - 99,3% gospodarstw domowych wykorzystuje Internet do codziennych aktywności; problemy z uzależnieniem dotyczyły w 2019 r. tylko 0,03 % badanej populacji, czyli 0,04 % korzystających z Internetu; zagrożeni tym rodzajem uzależnienia to najczęściej osoby poniżej 25 r.ż., przy czym najbardziej – osoby nieletnie: wśród osób w wieku 15-17 lat 8 % wykazuje zagrożenie uzależnieniem bądź uzależnienie od sieci, natomiast wśród użytkowników w grupie wiekowej 18-24 lata zagrożonych uzależnieniem jest 4,2%; zagrożenie uzależnieniem od sieci częściej dotyczy mężczyzn (3,5%) niż Kobię (2%) i osób zamieszkujących duże miasta; ponad połowa użytkowników sieci spędza w Internecie średnio nie więcej niż 1 godzinę w ciągu doby, podczas gdy większość zagrożonych uzależnieniem od sieci korzysta z niej co najmniej 4 godziny ba dobę;

- **zakupy** - poziom zagrożenia kompulsywnymi zakupami w 2019 r. był na podobnym poziomie jak w 2015 r.: symptomy kompulsywnego kupowania w 2019 r. wykazało 3,7 % Polaków wieku powyżej 15. roku życia; zjawisko to dotyczy w głównej mierze ludzi młodych; najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 25-34 lata; na tego rodzaju uzależnienia bardziej narażone są kobiety niż mężczyźni; w grupie uzależnionych najwięcej jest chłopców w wieku 15-17 lat, zaś w grupie kobiet 25-34 lata;

- **praca** – z problemem uzależnienia od pracy borykała się w 2019 r. 1/10 Polaków powyżej 15. roku życia (9,1%); zarówno uzależnienie, jak zagrożenie uzależnieniem dotyka przede wszystkim osób młodych dorosłych poniżej 35. r.ż.; zagrożeniu pracoholizmem sprzyja praca na własny rachunek oraz związana z pełnieniem funkcji kierowniczych i odpowiedzialnością za pracę innych osób.

2. Uzależnienia behawioralne wśród młodzieży szkolnej według badań ESPAD-43 przeprowadzone przez Instytut Psychiatrii i Neurologii – „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną” wśród uczniów klas I-III szkół średnich województwa śląskiego:

- **gry hazardowe** – w gry komputerowe chociaż 1 raz w życiu grało 18,2% badanych 15 i 16-latków oraz 21,4% 17 i 18-latków; w młodszej grupie największą popularnością cieszyły się gry w karty oraz kości (9,8%), a w starszej – loterie (10,6%);

- **Internet, media społecznościowe, gry cyfrowe** – co trzeci nastolatek (33,6%) ma objawy problemowego użytkowania Internetu, a trzech na 100 osiąga bardzo wysokie wskaźniki problemów; 64,1% badanych nastolatków przyznaje, że powinno mniej korzystać z telefonu; prawie co trzeci (29,8%) odczuwa potrzebę korzystania stale ze smartfona, a 50,2% podaje, że korzysta z telefonu dłużej niż zamierzała; co trzeci nastolatek przyznaje, że nie jest w stanie funkcjonować bez smartfona, a co czwarty odczuwa zniecierpliwienie i zdenerwowanie, gdy nie może z niego korzystać; ponadto 37,9% nastolatków podejmuje zakończone niepowodzeniem próby ograniczenia korzystania z telefonu, a 26,1% przyznała, że z powodu używania go zaniedbuje obowiązki; kategorią nastolatków, która relatywnie najmocniej jest obciążona problematycznym użytkowaniem Internetu są dziewczęta uczęszczające do szkoły ponadpodstawowej; czworo na pięciu rodziców wskazuje, że ich dziecko powinno mniej korzystać ze swojego telefonu/smartfona, jednak w większość przypadków rodzice nie doszacowują skali problemów;

- **media społecznościowe** – **31,6 %** uczniów klas I-II w dzień roboczy poświęca na korzystanie z mediów społecznościowych 2-3 godziny, a 34,3% - klas III; 4-5 godzin spędza z mediami społecznościowymi 20,8% uczniów klas I-II i 21 % klas; w weekend odsetki te są jeszcze większe; wśród w kwestii symptomów nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych w młodszej grupie uczniów mniej więcej co drugi (46,6%) z badanych twierdzi, że spędza za dużo czasu w tych mediach, a 40% jest zdania, że jego rodzice uważają, że spędza za dużo czasu, zaś co piąty (19%) badany ma zły humor, gdy nie ma dostępu do tych mediów; w starszej grupie ranking symptomów jest podobny, lecz odsetki są nieco niższe;

- **gry cyfrowe** – ok. 1/3 nastolatków nie spędza czasu na graniu na urządzeniach elektronicznych; co piąty badany poświęcał czas na tę grę codziennie.

3. **Korzystanie z urządzeń mobilnych przez dzieci** według badań pn. „Brzdąc w sieci – zjawisko korzystania z urządzeń mobilnych przez dzieci w wieku 0-6 lat” przeprowadzonych przez Akademię Pedagogiki Specjalnej w Warszawie:

Nieco ponad ½ dzieci w wieku 0-6 lat (54%) korzysta z urządzeń mobilnych (smartfon/telefon/smartwatch/tablet/laptop); średni wiek inicjacji używania tych urządzeń to 2 lata i 2 miesiące; dzieci korzystają z urządzeń mobilnych średnio przez 1 godzinę dziennie; podobnie jak w badaniach CBOS – według rodziców większość dzieci (88%) korzysta wyłącznie z treści adresowanych do dzieci.

IV

CEL GŁÓWNY, CELE SZCZEGÓŁOWE ORAZ ZADANIA PROGRAMU

Celem głównym Programu jest **ograniczenie konsekwencji społecznych, w tym szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu, innych substancji psychoaktywnych i zachowań nałogowych oraz redukcja zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków oraz podejmowania innych zachowań nałogowych i ryzykownych przez dzieci i młodzież.**

Cel główny będzie realizowany poprzez:

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych i przemocy w rodzinie;
2. Wspieranie działań promujących trzeźwość i bezpieczny sposób spędzania czasu przez rodziny, dzieci i młodzież oraz wzmacniających czynniki chroniące i motywujące do większej aktywności w życiu społecznym;
3. Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń i innych podmiotów, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, przeciwdziałaniu narkomanii, uzależnieniom behawioralnym i przemocy w rodzinie oraz współpraca z nimi w obszarze profilaktyki uzależnień;
4. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie, używających substancji psychoaktywnych lub podejmujących zachowania nałogowe oraz członków ich rodzin, a także osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
5. Udzielanie osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin wsparcia psychologicznego, społecznego i prawnego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną;
6. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zadania realizujące cele operacyjne:

Zadanie 1:

Zapewnienie osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych i uzależnieniami behawioralnymi oraz członkom ich rodzin pomocy psychospołecznej, prawnej, psychologicznej i innej:

1. Finansowanie terapii dla osób uzależnionych, spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie, używających substancji psychoaktywnych lub podejmujących zachowania nałogowe w placówkach leczenia odwykowego;
2. Udzielanie pomocy psychospołecznej, psychologicznej, prawnej, terapeutycznej (realizowanej w formach indywidualnych i grupowych) i innej w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz doświadczających przemocy;
3. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez prowadzenie i finansowanie działalności Klubu Integracji Społecznej oraz Centrum Integracji Społecznej (z działaniami z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej, w tym organizowaniem prac społecznie użytecznych);
4. Wpieranie osób uzależnionych po ukończonych programach terapii podstawowej i pogłębionej;
5. Prowadzenie:

- a) Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego: zatrudnienie specjalistów udzielających wsparcia, zapewnienie materiałów i sprzętu do prowadzenia działalności,
 - b) Klubu Integracji Społecznej: finansowanie bieżącego funkcjonowania;
6. Utworzenie i działalność Centrum Profilaktycznego Dziecka, Rodziny i Integracji Społecznej w Pieckach jako placówki realizującej działania z obszaru uzależnień i przemocy w rodzinie.

Wskaźniki:

- liczba osób, którym sfinansowano terapię w placówkach leczenia uzależnień,
- liczba specjalistów zatrudnionych w PKI, liczba zajęć terapeutycznych, warsztatów i treningów i liczba ich uczestników, liczba udzielonych porad i konsultacji indywidualnych i grupowych oraz liczba osób, które z nich skorzystały,
- liczba osób realizujących program aktywizacji w Klubie Integracji Społecznej i liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne,
- liczba i rodzaj programów dla osób uzależnionych, które odbyły terapię podstawową lub pogłębioną i liczba uczestników.

Zadanie 2:

Zapewnienie pomocy rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz zapewnienie ochrony przed przemocą w rodzinie:

1. Prowadzenie specjalistycznej pomocy dla dzieci i młodzieży doświadczającej przemocy w rodzinie poprzez wsparcie specjalistyczne i/lub działania opiekuńczo-wychowawcze realizowane w ramach:
 - Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego,
 - pracy podwórkowej i kół zainteresowań w świetlicach wiejskich;
2. Utworzenie placówki wsparcia dziennego w Pieckach;
3. Realizacja rekomendowanych programów profilaktyki uniwersalnej skierowanych do rodziców, dzieci i młodzieży;
4. Realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych i imprez o charakterze rekreacyjno-sportowym jako integralnych elementów programów profilaktycznych uwzględniających zagadnienia związane ze zdrowym stylem życia wolnym od używek;
5. Sfinansowanie lub dofinansowanie uczestnictwa dzieci i młodzieży w obozach/koloniach socjoterapeutycznych jako uzupełnienie całościowej pracy prowadzonej z dzieckiem i rodziną;
6. Działania podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie (w tym ze stosowaniem procedury „Niebieskiej Karty”);
7. Realizacja programów służących zwiększaniu kompetencji i umiejętności wychowawczych w rodzinach dotkniętych przemocą a także będących w sytuacjach kryzysowych (np. Szkoły dla rodziców i wychowawców);
8. Zapewnienie wsparcia osobom i rodzinom w kryzysie w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, Domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz mieszkaniu chronionym (w ramach współpracy z innymi samorządami, w tym powiatowym);
9. Realizacja programów skierowanych na przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej (w tym programu „Mediacje rówieśnicze w szkole”);
10. Praca z osobami stosującymi przemoc w rodzinie poprzez wykorzystanie programu korekcyjno-edukacyjnego i programu psychologiczno-terapeutycznego;
11. Organizowanie lokalnych narad/konferencji/seminariów poświęconych działaniom na rzecz wzmocnienia systemu wsparcia rodziny w sytuacji uzależnień i przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba specjalistów udzielających wsparcia, liczba osób objętych wsparciem, liczba godzin wsparcia;
- ilość programów, warsztatów, spotkań, wywiadówek profilaktycznych, ilość uczestników i realizatorów,
- liczba zrealizowanych warsztatów, treningów, szkoleń dla rodziców i wychowawców, liczba uczestników i realizatorów,
- liczba i formy organizacji wolnego czasu, liczba uczestników korzystających poszczególnych form i liczba realizatorów działań,
- liczba programów dot. przemocy rówieśniczej, liczba uczestników i realizatorów,
- liczba osób skierowanych do OIK, Domu dla samotnych matek z dziećmi i mieszkania chronionego,
- liczba osób skierowanych do uczestnictwa w programach dla sprawców przemocy i liczba osób, które je ukończyły.
- liczba zorganizowanych narad/konferencji/seminariów i liczba ich uczestników.

Zadanie 3:

Edukacja publiczna i informacja w zakresie problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych:

1. Prowadzenie stałego systemu informacji na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz o ofercie pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych tymi problemami (w tym m.in. redagowanie strony internetowej, opracowanie informatora, zapewnienie ulotek i broszur, wykorzystanie mediów społecznościowych); współpraca w tym zakresie z lokalnymi mediami;
2. Udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych lub organizowanie gminnych kampanii i akcji informacyjno-edukacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień, w tym skierowanych do kierowców i kobiet w ciąży;
3. Prowadzenie innych działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym promowania zdrowego stylu życia (np. w formie jednorazowych wydarzeń – festynów, obchodów Dni Trzeźwości, Światowych Dni FAS, pikników, happeningów dla mieszkańców gminy, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży);
4. Organizowanie konferencji/seminariów/debat/narad dotyczących problematyki uzależnień;
5. Organizowanie wsparcia edukacyjnego dla przedstawicieli instytucji działających w systemie rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie podnoszącego ich kompetencje (szkolenia/kursy, seminaria, konferencje, zakup publikacji/wydawnictw itp.);

Wskaźniki:

- liczba kampanii i akcji informacyjno-edukacyjnych, liczba informacji na stronach internetowych, spotkań edukacyjno-informacyjnych i szkoleń oraz liczba odbiorców/uczestników,
- liczba informatorów, stron internetowych, informacji umieszczanych na tych stronach itp.
- liczba zorganizowanych wydarzeń informacyjno-edukacyjnych, liczba uczestników i liczba realizatorów,
- liczba zorganizowanych konferencji/seminariów/debat/spotkań i liczba uczestników.

Zadanie 4:

Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień:

1. Udzielanie pomocy merytorycznej i organizacyjnej instytucjom, stowarzyszeniom i innym podmiotom w działaniach w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy;

2. Współdziałanie z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w zakresie realizacji zadań Programu, w tym finansowanie lub dofinansowanie:
 - a) realizacji programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodzin z grup podwyższonego ryzyka,
 - b) realizacji programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin,
 - c) realizacji programów szkoleniowych dla osób pracujących z osobami uzależnionymi oraz zagrożonym uzależnieniami,
 - d) organizowania wydarzeń promujących zdrowy styl życia wolny od używek,
 - e) organizowania różnych form zapewniających dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego, w tym w formach wypoczynku letniego i zimowego
 - f) prowadzenia edukacji publicznej w obszarze profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i promocji zdrowego stylu życia skierowanych do ogółu mieszkańców gminy lub wybranej grupy docelowej (np. kierowców i kobiet w ciąży);
3. Inicjowanie działań dla powstania samopomocowych grup wsparcia dla trzeźwych alkoholików i dorosłych dzieci alkoholików.

Wskaźniki:

- liczba i rodzaj zadań Programu powierzonych do realizacji instytucjom lub organizacjom pozarządowym w trybie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie lub prawa zamówień publicznych,
- rodzaj i ilość zadań realizowana z udziałem organizacji pozarządowych i ruchem samopomocowym;
- liczba powstałych grup wsparcia.

Zadanie 5:

Działania realizowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych:

1. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych obowiązku poddania się leczeniu w zakładach leczenia odwykowego;
2. Opiniowanie wniosków w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych;
3. Dokonywanie kontroli przestrzegania przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych na terenie gminy Piecki.

Wskaźniki:

- liczba otrzymanych i rozpatrzonych wniosków o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego, liczba opinii biegłych, liczba wniosków skierowanych do sądu i ich wynik;
- liczba wydanych opinii dotyczących wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych,
- liczba przeprowadzonych kontroli i wystąpień pokontrolnych,
- liczba posiedzeń Komisji i zespołów problemowych.

Zadanie 6:

Inne działania:

1. Przeprowadzenie diagnozy stanu problemów alkoholowych, narkomanii i uzależnień behawioralnych oraz zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Piecki;
2. Zatrudnienie pełnomocnika Wójta Gminy do spraw realizacji gminnego programu.
3. Pomoc obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych diagnoz, liczba prezentacji ich wyników i odbiorców;
- informacje o zadaniach zrealizowanych przez pełnomocnika.

V REALIZACJA PROGRAMU

1. Formy realizacji Programu

Zadania Programu będą realizowane głównie poprzez:

- powierzanie zadań jednostkom organizacyjnym gminy w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych,
- zlecanie zadań zewnętrznym podmiotom (w tym organizacjom pozarządowym) w ramach konkursów ofert lub zamówień publicznych.

2. Zasoby i realizatorzy zadań Programu

Zadania Programu będą wykonywane przez:

- Urząd Gminy w Pieckach,
- jednostki organizacyjne Gminy Piecki, w tym:
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pieckach, m. in. poprzez Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz doświadczających przemocy, Klub Integracji Społecznej oraz placówki wsparcia dziennego,
 - Szkołę Podstawową w Pieckach,
 - Szkołę Podstawową w Nawiadach,
 - Przedszkole Samorządowe w Pieckach,
 - Klub Dziecięcy w Pieckach,
 - Gminny Ośrodek Kultury w Pieckach,
 - Środowiskowy Dom Samopomocy w Pieckach,
 - Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pieckach,
 - Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - Posterunek Policji w Pieckach,
 - 3 niepubliczne przychodnie lekarskie w Pieckach.

Ponadto istotne znaczenie dla zapewnienia pełnej i kompleksowej realizacji zadań Programu będą spełniać organizacje pozarządowe (w szczególności kluby sportowe, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej i Koła Gospodyń Wiejskich) oraz inne podmioty, które prowadzą działalność w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.

Realizację zadań Programu będzie **koordynować pełnomocnik Wójta Gminy do spraw realizacji gminnego programu**. Zadania pełnomocnika obejmują w szczególności: wykonywanie lub organizowanie wykonania zadań Programu, stałe monitorowanie stanu realizacji Programu, przygotowywanie projektu planu dochodów i wydatków na każdy rok realizacji Programu, sporządzanie sprawozdań i raportów z realizacji Programu oraz prowadzenie obsługi administracyjnej Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3. Adresaci Programu:

Adresatami Programu są mieszkańcy gminy Piecki – dzieci, młodzież i dorośli, w tym także seniorzy. Program jest skierowany szczególnie do rodzin doświadczających przemocy.

Działania z zakresu profilaktyki **uniwersalnej** adresowane są głównie do całych grup, w szczególności do dzieci i młodzieży, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych.

Działania uprzedzające z zakresu profilaktyki **selektywnej** skierowane są do jednostek lub grup zwiększonego ryzyka, które ze względu na sytuację społeczną, rodzinną i środowiskową lub uwarunkowania biologiczne narażone są na większe od przeciętnego niebezpieczeństwo wystąpienia problemów związanych z uzależnieniami.

Działania powstrzymujące, z zakresu profilaktyki wskazującej skierowane są do osób pijących alkohol i używających narkotyków w sposób ryzykowny i szkodliwy, osób uzależnionych, które wymagają leczenia (działania terapeutyczno-korekcyjne) i osób utrzymujących abstynencję i współuzależnionych – rodzin i bliskich (działania **wspierające**).

4. Okres realizacji Programu

Realizacja zadań objętych Programem została zaplanowana na okres do 31 grudnia 2026 roku. Poszczególne zadania mają charakter długoterminowy i w zasadniczej części stanowią kontynuację zadań z lat ubiegłych.

5. Monitoring, ewaluacja, sprawozdawczość z realizacji zadań Programu

Długookresowość Programu wymaga jego monitorowania i ewaluacji.

Monitoring będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównania ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji zebranych od podmiotów zaangażowanych w realizację działań. Punktem odniesienia będą dane z 2022 r. Dla oceny zmian będą stosowane wskaźniki zapisane w Programie w rozdziale V. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zadań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w Programie.

Ewaluacja posłuży do oceny rzeczywistej sytuacji stanu rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie oraz będzie narzędziem pomocnym w podejmowaniu decyzji odnoszącej się do tej tematyki w kolejnych latach. Ewaluacja pozwoli także ocenić w jakim stopniu założone cele zostały zrealizowane oraz wskaże poniesione nakłady finansowe.

Z wykonania Programu i efektów jego realizacji sporządzany będzie raport, który Wójt Gminy zobowiązany jest przedkładać Radzie Gminy w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego ten raport dotyczy.

VI

FINANSOWANIE REALIZACJI ZADAŃ PROGRAMU

Realizacja Programu finansowana jest przede wszystkim ze środków własnych gminy pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej nieprzekraczającej 300 ml.

Zadania realizowane w ramach Programu mogą być również finansowane z dotacji celowych oraz innych źródeł, w tym środków własnych jednostek organizacyjnych gminy realizujących poszczególne zadania oraz środków organizacji pozarządowych ubiegających się o dotacje w ramach otwartych konkursów ofert lub z inicjatywy własnej.

Ponadto, zadania Programu mogą być współfinansowane ze środków pochodzących ze źródeł zewnętrznych (krajowych i unijnych).

Podczas realizacji Programu obowiązuje przestrzeganie wymogu, aby każde zadanie finansowane w jego zakresie miało rzeczywisty związek z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień i przemocy.

Finansowanie zadań Programu wymaga ich ujęcia w budżecie gminy.

W ramach zaplanowanych w Programie środków, możliwe jest sfinansowanie przez jednostki organizacyjne gminy, m.in. usług remontowych niezbędnych do realizacji celów i założeń Programu, zakupu przez realizatorów Programu sprzętu przeznaczonego na realizację zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy.

VII ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pieckach za udział w każdym posiedzeniu Komisji przysługuje wynagrodzenie w postaci diet w wysokości:

- a) 180 zł - przewodniczącemu Komisji,
- b) 150 zł - sekretarzowi Komisji, zastępcy przewodniczącemu i członkom Komisji.

Określone wyżej wynagrodzenie przysługuje również za uczestnictwo w posiedzeniach zespołów problemowych Komisji (postępowania zmierzające do zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, wydawanie opinii w sprawie lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz kontrole w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).

Potwierdzeniem uczestnictwa w posiedzeniu jest podpisana lista obecności stanowiąca jednocześnie podstawę do dokonania wypłaty wynagrodzenia.